

TÜRK FOLKLORU DERGISİNDE YOZGAT'LA İLGİLİ YAZILAR*

Dr. Doğan KAYA

Türk Folkloru dergisi 1979 Ağustosunda İbrahim Aslanoğlu tarafından İstanbul'da yayın hayatına girmiştir. Aslanoğlu, Sivas Folkloru dergisinin son sayısı olan 78 sayıyı, 1979 Temmuzunda yayımladıktan sonra Türk Folkloru ismiyle bu dergiyi çıkarmaya başlamıştır.

Türk Folkloru toplam 96 sayı çıkmıştır. İlk 19 sayısında sahibi olarak Kemal Kitapçı gözükmemektedir ve bu sayılar Çemberlitaş'ta Eko Matbaasında basılmıştır. 20 sayıdan itibaren dergi yine Çemberlitaş'ta Matbaa 81'de, daha sonraları ise, Osmanlı, Eslek, Çetin Ofset ve ABO gibi değişik matbaalarda basılmıştır. Boyutları Sivas Folkloru dergisiyle aynıdır. İlk sayının fiyatı 15 lira, son sayı olan 96. sayının fiyatı ise 440 liradır. Kimi zaman derginin yayın hayatında aksamalar olmuş (Ağustos 1979-Ocak 1987 90 sayı, Nisan-Haziran 1991 3 sayı), bu arada 14 Mart 1995 günü Aslanoğlu vefat etmesi üzerine Ocak-Mart 1999'da oğlu Erman Aslanoğlu 3 sayı daha çıkararak toplam 8. cildi tamamlamıştır. Türk Folkloru dergisinde ise, 215 araştırmacının 977 yazısı bulunmaktadır.

Gerek Sivas Folkloru gerekse Türk Folkloru dergileri, hem değerli bilim adamlarının yazılarını ölümsüzleştirirken hem de yeni Müjgân Üçer, Kutlu Özen, Musa Demirci, Esmâ Şimşek, Haluk Çağdaş, Faruk Aburşu, İsmail Hakkı Acar, İsmet Çetin, Doğan Kaya, Mehmet Yardımcı, Ali Yakıcı, Burhan Kaçar gibi daha bu işin başında olan pek çok araştırmacı ve bilim adamına kucak açmasıyla ve bir bakıma mektep hüviyetiyle de kültürümüzde ayrıca bir önemi haizdir.

Dergide, başta Türkiye'nin bütün yöreleri olmak üzere Türk halkbiliminin hemen her konusuna yer verilmiştir. Bunları ana başlıklarıyla şöyle gösterebiliriz:

1. Genel Konular,
2. Halkbilimciler,
3. Anonim Halk Edebiyatı,
4. Halk Şairleri,
5. Halk Müziği ve Oyunları,
6. Gelenek-Görenek-Töre,
7. Halk Eğlenceleri,
8. Maddi Kültür.

Dergide yer alan yörelerden birisi de Yozgat'tır. Yozgat Folkloruyla ilgili olarak Ali Berat Alptekin, Durali Doğan, Erdoğan Altınkaynak, Halil Atılğan, M. Adil Özder, M. Öcal Oğuz, Mustafa Uslu, Nazmi Şimşek, Nazmi Şimşek gibi araştırmacıların yazıları çıkmıştır. Bu yazılarda; ağıtlar, maniler, bayrak kaldırma ve salâvat, Yozgat halayları, düğünlerde oynanan cirit, et satma ve talebe okutma oyunları, halk şairleri, kekil hamamı geleneği, Yozgat türküleri, sünnet düğünü gelenekleri, asker uğurlama, tekerleme ve şaşırtmaçlar gibi halkbilim bilgilerine yer verilmiştir.

...

* *Erciyes*, Ağustos 2016, S. 464, 2016.

1. Ali Berat Alptekin, "Celaloğlan Ağıtı", *Türk Folkloru*, Sayı 16, Kasım 1980, s. 20-22

(Not: Yazar Őenkaya, Silifke ve Yozgat'ta derlenen Celaloğlan ağıtlarına yer vermiŐtir. Yozgat'la ilgili olan metin, 1970 yılında Hayrettin Rayman tarafından derlenmiŐ olup a dörtlükten ibarettir. Rayman, derlemelerini Erzurum Atatürk niversitesinde hazırladığı lisans tezinde kaydetmiŐtir.)

2. Halil Atılđan, "Yozgat'tan derlenmiŐ Maniler", *Türk Folkloru*, Sayı 31, Şubat, 1982, s. 27-28.

(Not: 46 mani metni yer almaktadır. Maniler ilk kelimenin alfabetik durumuna göre sıralanmıŐtır.)

Halil Atılđan, "Yozgat'tan derlenmiŐ Maniler", *Türk Folkloru*, Sayı 31, Mart, 1982, s. 22-24.

(Not: nceki yazının devamı mahiyetindedir. Maniler 47-125 sıra numarası ile kaydedilmiŐtir.)

Halil Atılđan, "Yozgat'tan derlenmiŐ Maniler", *Türk Folkloru*, Sayı 33, Mart, 1982, s. 15-16.

(Not: Yazının nc ve son bölümüdür. Maniler 127-167. sıra numarası ile kaydedilmiŐtir.)

3. Durali Doğan, "Sorgun Folklorunda Bayrak Kaldırma ve Salavat", *Türk Folkloru*, Sayı 46, Mayıs 1983, s. 16-17.

(Not: Sorgunda düğün geleneği inide yer alan "Bayrak Kaldırma geleneğine ve bunun icrası sırasında okunun manzum parçalara yer verilmiştir.)

4. Nazmi Şimşek, "Yozgat Halayları" *Türk Folkloru*, Sayı 47, Haziran 1983, s. 18-23.

(Not: Yozgat yöresinde oynanan erkek ve kadın halk oyunları ayrı ayrı anlatılmıştır. Hacimli bir çalıŐma olan bu makale üç ayrı sayıda yayımlanarak tamamlanmıŐtır. Bu ilk yayımda Yozgat Ağırlaması, Popbili, Temirağa, Yareli Gelin, iek Halayı, Őeker Halayı (Őeker Oğlun) ve Gıyılı oyunları üzerinde durulmuŐtur.)

Nazmi Şimşek, "Yozgat Halayları" *Türk Folkloru*, Sayı 48, Temmuz 1983, s. 13-15.

(Not: ÇalıŐmanın bu bölümünde Cemo, Sallangel, ekirge, Karafilli, Kızlar Halayı, Dello halayları anlatılmıştır.)

Nazmi Şimşek, "Yozgat Halayları" *Türk Folkloru*, Sayı 51, Ekim 1983, s. 25-27.

(Not: Yazının nc ve son bölümü olan bu blmde Yozgat'ta oynanan halaylardan Ardıç Halayı, Bitlis, Camuz Halayı, Analı Gelin (Kamalı) ve Teknenin Bayırı oyunları üzerinde durulmuş, son olarak da yörede giyilen erkek ve kadın giysileri konusuna temas edilmiŐtir.)

5. Erdoğan Altınkaynak, "Sakalı Zum Zum Ederdi", *Türk Folkloru*, Sayı 49, Ağustos 1983, s. 29-39.

(Not. 1981'de Yerköy'de derlenmiŐ masal metnidir. Masalın sonunda yöresel sözcüklerin anlamı verilmiştir.)

6. Duralı Doğan, “Eski amlar Bardak Oldu”, *Türk Folkloru*, Sayı 50, Eylül 1983, s. 29-30.

(Not: Sorgun’un adının nereden geldiği, düğünlerde oynanan cirit, et satma ve talebe okutma oyunları ile düğün kâhyası anlatılmıştır.)

7. M. Adil Özder, “Yozgatlı Nihanî”, *Türk Folkloru*, Sayı 64, Kasım 1984, s. 20-21.

(Not: 1831-1906 yıllarında yaşayan Yozgatlı Nihanî tanıtılmıştır. Cönkten alınmış şiirlerinden bir hece, bir de aruz ölçülü şiiri örnek olarak verilmiştir.)

8. Mustafa Uslu, “Yozgat Folklorunda ‘Kekil Hamamı’ Motifi”, *Türk Folkloru*, Sayı 67, Şubat 1985, s. 6-7.

(Not: Yozgat düğün geleneği içinde yer alan “Kekil Hamamı”, gelinin yıkanması, giydirilmesi üzerine durulmuş, son olarak okunan Yozgat Sürmelisi’nden bir bent örnek verilmiştir.)

9. Mustafa Uslu, “Ezgilerine Şekillerine ve Konularına göre: Yozgat Türküleri Üzerine Bir Tasnif Denemesi” *Türk Folkloru*, Sayı 69, Nisan 1985, s. 29.

(Not: Türk hakkında genel bilgi verildikten sonra Yozgat türküleri yapı ve konularına göre tasnif edilmiş, “Yüce Dağ Başında”, Kuşburnuyu Budarlar”, “Yozgat Sürmelisi” ve “Felek” adlı türküler dört türkülerin metni verilmiştir.)

Mustafa Uslu, “Ezgilerine Şekillerine ve Konularına göre: Yozgat Türküleri Üzerine Bir Tasnif Denemesi” *Türk Folkloru*, Sayı 69, Haziran 1985, s.23-25.

(Not: Satirik Yozgat Türkülei, (2 örnek), Değişik konular üzerine yazılmış Yozgat türküleri (1 örnek), Tören ve mevsim üzerine söylenmiş ozgat türküleri (1 örnek), Pastoral Yozgat türküleri (2 örnek) ve Oyun havası niteliğinde Yozgat türküleri (1 örnek) konusuna açıklık getirilmiştir.)

10. Mustafa Uslu, “Yozgat’ta Sünnet Düğünü Gelenekleri”, *Türk Folkloru*, Sayı 72, Temmuz 1985, s. 19-20.

(Not: Yozgat’ta sünnet geleneği ve buna bağlı olarak mevlit okutma, sünnet hamamı, sünnet çocuğunun giydirilmesi, gezdirilmesi, kirve, sünnet yemeği gelenekleri anlatılmıştı.)

11. Nazmi Şimşek, “Akdağmaden’inde Gençlerin Askere Uğurlanışı”, *Türk Folkloru*, Sayı 72, Temmuz 1985, s. 21.

(Not: Askere gidecek delikanlının davet gezmesi, gece düzenlenen eğlenceler, imam eşliğinde köyde topluca yapılan dualar üzerinde durulmuş, konu ile ilgili 8 adet mani metnine yer verilmiştir.)

12. Mustafa Uslu “Yozgat’tan Derlenen Tekerleme ve Şaşırtmaçlar”, *Türk Folkloru*, Sayı 86, Eylül 1986, s. 29.

(Not: Yazıda doğrudan doğruya konuyla ilgili olarak 85 adet örnek metin verilmiştir.)

13. M. Öcal Oğuz, Yozgatlı Âşık Hacı”, *Türk Folkloru*, Sayı 87, Ekim 1986, s. 31-33.

(Yazıda 1941’de ayıralan’ın Aşağı Yahyasaray köyünde doğan ve geçimini yazdığı destanları satarak sağlayan Hacı tanıtılmış; şiirlerinden örnek dörtlükler verilmiştir.)

14. M. Öcal Oğuz, “Yozgatlı Hzn’nin Manileri”, *Türk Folkloru*, Sayı 89, Aralık 1986, s. 26.

(1879-1936 yıllarında yaşayan Kurt İmam lakabıyla tanınan, Hzn ve Hizb mahlaslarını kullanan şair Mehmet’in kaleme aldığı 12 adet manisi kaydedilmiştir.)